

חרוזי תורה

העמקה בפרשיות התורה
בחרוזי שירה

יצחק באואר

אור עציון ספרי איכות תורניים
המכון התורני ע"ש ר' יצחק וחנה סטרולוביץ'

הספר יוצא לאור בסיוע
משרד התרבות והספורט - מינהל התרבות

הספר יוצא לאור בסיוע
המועצה הדתית כפר פינס - מנשה

עיצוב ועימוד: מוריה רוזנס
עיצוב הכריכה: נריה לוי

מסת"ב 978-965-7277-29-4 ISBN

© כל הזכויות שמורות
אור עיצון ספרי איכות תורניים
המכון התורני ע"ש ר' יצחק וחנה סטרולוביץ'
ת"ד 92 מרכז שפירא 08-8502822
www.machon.oretzion.com
machon@oretzion.com

תשרי תשע"ב 2011

לעילוי נשמת

סבי וסבתי

ר' חיים צבי נפתלי

וטובה באואר ז"ל

לעילוי נשמת

סבי וסבתי

יעקב ויונה פרידמן ז"ל

ובתם אסתר-בתיה ז"ל

שנקטפה בדמי ימיה

לעילוי נשמת

ר' שלמה ז"ל

בן מוהר"ר

שמשון ברויאר

מתמטיקאי ותלמיד חכם

אהב את המקרא

ודרש אותו כל ימיו

בקיצור ולעניין

לעילוי נשמת

בעלי ואבינו

שמואל אפרים ז"ל

בן אלתר יהודה סטולוב

משפחות

באואר - סטולוב

”כִּי אַרְךָ יָמַי, וְשָׁנוֹת חַיַּים
וְשָׁלוֹם יוֹסִיפוּ לָךְ.”

מוקדש באהבה להורינו היקרים

משה ורות באואר

במלאת יובל לנישואיהם

”עוֹד יִנּוּבוֹן בְּשִׁיבָה דְּשָׁנַיִם וְרַעֲנָנִים יִהְיוּ”

משפחות

יצחק ואסתי
באואר

הדסה ואוריאל
לוינגר

רונית ושמואל
שטרן

מרכז ישיבת בני-עקיבא
אור-עציון
ישיבה גבוהה-הסדר

הרב חיים דרוקמן ראש הישיבה

בעז"ה, כ"ו תשרי תשע"ב

לכבוד

הרב יצחק באואר שליט"א

הרבה שלום וברכת ד'!

עינתי בספרך "חרוזי תורה" ונהייתי מאוד הן מתוכנן והן מצורתו, "קנקן חדש מלא ישן" (אבות ד, כ) – וזה ערכו המיוחד.

התפעלתי מכשרונך לקחת דברי תורה אמיתיים מלאי תוכן, ולתת להם ביטוי חיצוני בצורה מיוחדת, מושכת את הלב, ללא פגיעה כלשהי בתוכנם.

הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל מצוה את בנו להדפיס את תשובותיו "יעל ניר יפה", דיו שחור ואותיות נאותות, כי לדעתי הנפש מתפעלת והדעת מתרוחת והכונה מתעוררת מתוך הלימוד בספר יפה ומתהדר" (מתוך ההקדמה לתשובותיו). ענק שבענקים זה מתיחס לערך הצורה החיצונית לדברי התורה שלו, שנועדו לתלמידי חכמים. כמה חשובה הדרכה זאת ביחס לדברי תורה שלנו שמיועדים להמוני בית ישראל ובתוכם לבנים ולבנות שלנו.

ואתה בספרך הצלחת לתת ביטוי נאה לדברי התורה, לאו דוקא מהבחינה הטכנית – את זאת יעשה בודאי המכון התורני שלנו – כי אם מהבחינה התוכנית.

יישר כוחך!

בברכת התורה והארץ,

חיים דרוקמן

מרכז שפירא
מיקוד 79411

❖
ראש הישיבה
טל' 08-8582827
פקס' 08-8587399
Drukman@gmail.com

❖
משרדי הישיבה
טל' 08-8586805
פקס' 08-8502035
OrEzion@netvision.net.il

ערב ר"ה תשע"ב

"לולא תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי"

"ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל, שימה בפיהם" (דברים ל"א, יט).

שירת התורה איננה רק ביטוי להבעה יותר נעימה לאוזן, מה שיוצר הקשבה ערנית יותר ולמידה מתוך סקרנות ושעשוע.

שירת התורה היא ביטוי של חיי יצירה. היא חלק מהתורה שבעל פה שהולכת ומתגלה במהלך הדורות, מתוך התאמה מיוחדת לכל דור, ולצרכי המיוחדים לו.

בשירה יש ביטוי להזדהות עם קדושת התורה, מתוך ההבנה העמוקה שהנך נוגע באמת וחי חיי אמת, ועל כן דברי התורה בפיך מתוקים מדבש ומנופת צופים.

הן על זאת אנו מבקשים בברכת התורה: "והערב נא את דברי תורתך בפיו".
אכן זוכה ידידנו ועמיתנו הרב יצחק באואר שליט"א להאהיב את דברי התורה, מתוך הפיכתה לשיר ולניגון עליון.

איחולינו החמים להמשך הרבצת התורה ויראה באושר ובשמחה לאורך ימים ושנים.

בהערכה רבה

יורם צהר

תוכן העניינים

11	הקדמה
12	מבוא
15	חומש בראשית
17	פרשת בראשית
21	פרשת נח
25	פרשת לך לך
29	פרשת וירא
33	פרשת חיי שרה
36	פרשת תולדות
39	פרשת ויצא
42	פרשת וישלח
45	פרשת וישב
48	פרשת מקץ
51	פרשת ויגש
54	"אחרי חנוכה"
57	פרשת ויחי
61	חומש שמות
63	פרשת שמות
66	פרשת וארא
69	פרשת בא
72	פרשת בשלח
76	פרשת יתרו
79	פרשת משפטים
82	פרשת תרומה
86	פרשת תצוה
89	פרשת כי תשא
93	פרשת ויקהל
97	פרשת פקודי

101	חומש ויקרא
103	פרשת ויקרא
106	שבת זכור (צו)
110	פרשת שמיני
114	פרשת תזריע
117	פרשת מצורע
121	פרשת אחרי מות
125	פרשת קדושים
128	פרשת אמור
131	פרשת בהר
136	פרשת בחוקתי
141	חומש במדבר
143	פרשת במדבר
147	פרשת נשא
151	פרשת בהעלותך
155	פרשת שלח לך
159	פרשת קרח
164	פרשת חוקת
168	פרשת בלק
172	פרשת פינחס
176	פרשת מטות
180	פרשת מסעי
183	חומש דברים
185	פרשת דברים
190	פרשת ואתחנן
194	פרשת עקב
197	פרשת ראה
201	פרשת שופטים
205	פרשת כי תצא
209	כי תבוא
214	פרשת ניצבים
219	פרשת האזינו

223 מועדים

225 "שיפה ושונה תהא השנה"

228 סוכת שלם

232 לשמחת תורה

235 גאולה ותפילה

238 לליל הסדר

242 ליום העצמאות

245 סיפורים ועוד כמה דברים

247 כבוד תורה???

249 שמחה מתוך צער

251 סיפורים מחורזים

256 מעשה בהינדיק

260 פקיד רודף כבוד

263 ברכה ליום נישואין

265 לשבע ברכות

266 ברכה למורים לשנה חדשה

🌀 הקדמה

"נאוו לחייך בתורים צוארך בחרוזים" (שה"ש א. י).

במדרש רבה נדרש פסוק זה בכמה אופנים:
'בתורים' - בשתי תורות, שבכתב ושבעל פה.
דבר אחר: 'בתורים' - בתורות הרבה.
'נאוו לחייך בתורים' - אלו סופרים ומשנים
ומלמדי תינוקות באמונה.
'צוארך בחרוזים' - אלו התינוקות.
דבר אחר: 'נאוו לחייך בתורים' - אלו הרבנין.
'צוארך בחרוזים' - אלו התלמידים שחוזרין
צואריהם לשמוע דברי תורה מפיהם,
כאדם שלא שמע דברי תורה מימיו.
דבר אחר: 'צוארך בחרוזים' - בשעה שהיו חורזים
בדברי תורה, ומדברי תורה לנביאים, ומנביאים
לכתובים, והאש מתלהטת סביבותיהם,
והיו הדברים שמחים כנתינתן מסיני.

החריזה בדברי התורה גורמת ל'חרוזים' לומדי
התורה ל'החזיר צווארם' -
לרצות ולשמוע דברי תורה בצימאון -
"כאדם שלא שמע דברי תורה מימיו",
והתורה הופכת להיות דבר מלהיב ומשמח -
"והדברים שמחים כנתינתן מסיני".

יהי רצון שחרוזינו יעלו
ויהיו כשרשרת יקרה וכתכשיט נאוה
לצווארה של התורה,
שְׁתַּעֲטֹר בָהֶם,
כפי שהרעיה מתקשטת בתכשיט
הניתן לה מאת בעלה-אהובה-אוהבה.

יצחק באואר

מבוא

בכמה שורות נספר בקצרה
כיצד יצירה זו נוצרה.
הדברים מראש לא נכתבו להפצה,
אך כנראה שכך הקב"ה רצה!
לעסוק בחינוך זיכני האל,
לבנות בנות נאמנות לעם ישראל,
בכפר פינס, אם האולפנות - רמת קרניאל.
בכל יום באולפנא מתקיים מפגש,
ללימוד קצר שנקרא בשם: פ"ש.
הייתי שותף מידי שבוע,
בימי חמישי באופן קבוע.
כדי לעזור לבנות לבוא ולהזדרז,
התחלתי את דברי התורה לְחַרְז.
לאחר שֶׁבַת ועוד בַּת,
הביאו את הדף הביתה לשבת,
הגיעו אלי פניות מהורים,
בהמשך גם בוגרות, משפחה וחברים.
החלטתי קצת להתייעל,
ולהתחיל לשלוח קבוע במייל.
וב"ה בלי עין הרע,
הפניה למשלוח כל הזמן התגברה!
משבוע לשבוע גדלה התפוצה -
הכתיבה המסודרת הפכה נחוצה.
עוד ועוד 'לקוחות מרוצים',
הרבו בפניות בקשות ולחצים,
לתפוס יוזמה ולהזדרז,
ואת כל הדפים ביחד לרכז.
ביְעָר ה' הושלמה העבודה,
וזה הזמן להגיד תודה:
לבורא עולם נותן התורה,
על כל ההשראה והעזרה.

לרב צהר ראש האולפנא,
 ה'מנצח' על כל ה'נגינה',
 שזיכני להיות שותף ולבנות,
 וב"ה גם הרבה להיבנות.
 תודה מיוחדת לאסתי, אשתי היקרה,
 שרק בזכותה כל זה קרה,
 שלמרות השעות הלא נוחות,
 שהשארתי אותה עם הילדים לאנחות...
 לי לכתוב היא אפְשרה,
 וכשהיה צריך גם הגישה עזרה.
 לילדי היקרים ולכל הבנות,
 שהיו אצלי ה'שפני ניסיונות'.
 (אני מקווה שלא כקרבנות...)

הכל כידוע נמצא בתורה,
 "כי טוב סְחָרָה מכל סְחֹרָה"¹
 השינוי הוא רק באריזה,
 כתיבת הדברים בצורת חריזה.
 "המביא דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם"²,
 אך קשה היה להביא את כולם,
 לשם כך היה צריך להביא חצי ארון,
 ומה לעשות, גם נשמט מהזיכרון...
 חלק גדול מהדברים,
 נלקחו מתוך סיכומי שיעורים,
 ממז"ר הרב דרוקמן ראש הישיבה,
 שיזכה ל'עוד ינובון בשיבה'.
 ניסיתי להיות כ'דמשק אליעזר',
 'דולה ומשקה מתורת רבו' לעזר.
 גם מה שלא שמעתי במפורש,
 הם ברוח של בית המדרש.

1 פיוט לשמחת תורה.

2 אבות ו. ו.

לפעמים ליקטתי מפי סופרים וספרים,
 ומכל מיני מקומות אחרים.
 הדברים עברו 'מִיְחָרוֹז' - לכתובה ממוחזרת,
 "אותה גְּבַרְת בשינוי אֶדְרָת".
 השתדלנו מאוד בדברים הקצרים,
 להביא רעיונות וגם מסרים,
 לגעת בערכים וביסודות,
 ללמוד מהפרשה מוסר ומידות.
 מקווה שלמרות הצורך בקיצור,
 הדברים הועברו באופן ברור.
 ראב"ע קבע כלל חשוב
 השתדלתי אליו להיות קשוב:
 "אל תחרוז בשור וחמור
 אלא שור בְּמִישׁוֹר וחמור בהר המור"
 שהחרוז יתאים ויהיה קולע,
 ולא ח"ו עקום וצולע.
 מקווה שעמדתי סך הכל במשימה,
 וב"ה הכתיבה הסתיימה!
 לקב"ה נפנה בתפילה:
 שלא ימצא בדברינו שום תפלה.

לכל מי שסייע והעיר
 הגיב, הגיך תמך או האיר
 לכל מי שהיה שותף לעבודה
 מכל הלב הרבה תודה!
תם ונשלם
שבח לאל בורא עולם!

**השימוש מותר לכל צורך - פרט לשימוש מסחרי.
 ניתן להשיג כדפים בפורמט וורד - עמוד לפרשה.**

חומש בראשית

פרשת בראשית

סוף מעשה במחשבה תחילה

"מרשות האל הגדול הגיבור והנורא"
אנו זוכים היום להתחיל את התורה
מידי שבוע ג"ן פרשיות'
אותנו את דבר ה' מְחִיזוֹת,
'מראשית שנה עד אחרית שנה'
בכל שבוע בכל עונה ועונה.
"תורת חיים חמדתנו מפי עליון ניתנה
נצח היא נחלתנו ממדבר מתנה"²,
מְבַאֵר התורה נשאב ונדלה,
בעזרת ה' יתברך ויתעלה!
סיפורי הבריאה להבנה מאוד קשים,
(במעשי בראשית אין אנו דורשים)
נלך בעקבות דברי חז"ל במדרשים,
נגלה אי"ה דברים חדשים!

מעשה³ ששאל טורנוסרופוס הרשע,
את גדול התנאים ר' עקיבא:
אלו מעשים יותר נאים"
של בשר ודם או אלוקים?
ר' עקיבא עונה לו כך:
מעשה האדם יותר משובח!
הגוי מיד אותו שואל,
למה יהודי את בנו מוהל?
ענה לו ר' עקיבא בדוגמאות:
מעשי האדם - עוגות וגלוסקאות,

1 ע"פ תיקוני זוהר.

2 הרא"ה קוק שיר האמונה.

3 מדרש תנחומא תזריע ה.

טובים הרבה יותר,
משיבולים, שה' בעצמו יוצר!
הקב"ה חפץ אומנם בברית מילה,
אך האדם לא נוצר כך מתחילה.
המצוות ניתנו על ידי האל,
"לצרף בהם את ישראל"⁴.
כל מה שבששת ימים נהייה,
לא הושלם וצריך עשייה.
האדם הוא שנוצר אחרון,
על כל הבריאה יש לו יתרון.
צלם אלוקים - בחירה חופשית,
הכל בידו בהחלטתו האישית!
רק האדם נברא כיחיד⁵,
הקב"ה מייעד רק אותו לתפקיד.
לכל אדם ייחוד משלו,
כל מה שנברא הוא רק בשבילו!
הוא יצר את האדם בצלמו,
והפקיד אותו על עולמו.
וכך מצווה ואומר לו האל⁶:
הכל בידך אתה תנהל,
"תן דעתך שלא תחריב ותקלקל",
תפקידך את הבריאה להעלות ולשכלל!
'ברא ה' לעשות" - לא מושלם,
כך הקב"ה ברא את העולם.
בששת ימי בראשית,
הניח הקב"ה את התשתית,
אם ח"ו אחר העולם האדם נמשך⁷,
זאת תפקידו בעולם הוא שכח -

4 שם במדרש.

5 גמ' סנהדרין.

6 על פי קהלת רבה פ"ז.

7 מסילת ישרים פרק א.

הוא עצמו יורד ומתקלקל,
ואת **כל העולם** הוא משחית ומקלקל!
אם האדם משתמש בעולם בתבונה,
לעבודת הבורא בצורה נכונה,
אם האדם דבק בבוראו ושולט בעצמו,
"**הוא מתעלה והעולם מתעלה עימו!**"

הבורא נתן לנו גם כלים,
עקרונות פעולה הוראות וכללים,
מה לעשות ואיך פועלים,
כיצד את העולם אנו מעלים.
כדי לדעת איך לחיות -
חייבים לעבוד על פי הנחיות!
ביום שישי בסיום היצירה,
ישנו משהו חריג בתיאור התורה:
"**יום השישי**" - ה' הידיעה כתוספת,
אותנו מלמדת ולנו חושפת,
הה' רומזת ליום שישי בסיון⁸,
בו הקב"ה, לנו תורה נתן.
התנה הקב"ה עם כל היצירה,
ואמר למעשי בראשית בצורה ברורה,
שקיומם תלוי בקבלת התורה,
ואם לא יקבלו - ל'תוהו ובוהו' חזרה!
קיום העולם, כך חז"ל לנו מגלים,
רק בתנאי שישראל תורה מקבלים.
כבר בהתחלה - ממש בראשית⁹
מוצבת **מטרה** ויש גם **תכלית!**
(חשוב מאוד לבאר ולהדגיש,
לא מדובר כאן על רצון להעניש.

8 שבת דף פ"ח.

9 "בשביל ישראל/תורה שנקראו ראשית" רש"י על הפסוק על פי חז"ל.

מדובר כאן על משהו במהות,
חשוב מאוד ורב משמעות:
עולם ללא תורה ועם ישראל,
הוא חסר כל ערך בעיני האל.
הקב"ה לא צריך להחריבו ולסיימו,
אין לו שום קיום מעצמו!

התורה קדמה לעולם בזמן,
כמו תכנית אדריכלית שבידי האומן.
לבריאה אין מטרה בפני עצמה,
יש לה **יעוד** ויש **מגמה**,
”אסתכל באורייתא וברא עלמא”¹⁰
חיים על פי תורה הוא סוד קיומה!
להעלות את העולם ואתו לשכלל,
זה תפקידו של עם ישראל.
הקב"ה ”בחר בנו מכל העמים”
בשביל זה אנו בעולם קיימים.
”עם זו יצרתי לי”¹¹ ”עם סגולה”,
ה**אחריות** לעולם עלינו הוטלה.
הקב"ה אוהב אותנו ”אהבת עולם”,
ואנו צריכים להוביל את כולם.
אצל הבורא אנו ה’סיירת’,
בשבילו בעולם אנו ה’הנבחרת’!
מתוך האהבה האמיתית ועמוקה,
הקב"ה רק את ישראל זיכה¹²,
תורה ומצוות משפטים וחוקים,
כך בקב"ה אנו דבקים.
נזכה לעובדו באמת בכל הכח
ובדברי התורה לעולם ועד לשמוחו

10 זוהר.

11 ישעיה מ"ג, כ"א.

12 משנה סוף מכות.

פרשת נח

מצא או החמצה?

נתחיל בחידה ונראה מי ידע:
"מה שנח בתורה מצא,
בברכה אנחנו נמצא!"
למי שקצת התקשה בפתירה,
זה קשור לסוף הפרשה שעברה.
וניתן עוד רמז לפתירה נוחה:
"בא לו בהפוכה!"

נאמר את הדברים ממש בקיצור,
נקווה שהמסר יהיה ברור.

"וְנַח, מֵצֵא חֵן בְּעֵינֵי ה'"
מעשיו לתפארת ממש להתרשם!
אך זה לא מספיק ולא מושלם,
צריך למצוא חן 'בעיני אלוקים ואדם'.
"למצוא חן בעיני ה'" זה לא מספיק,
זה לא די להיות רק צדיק!
בדורו של נח - דור המבול,
הגיע העולם לשיא הקלקול!¹
לעולם אין יותר זכות קיום,
צריך להחריבו ולהביאו לסיום.
גזר דינם על מה נחתם?
"על הגזל" - יחס לבני אדם.
אחרי שהקב"ה את נח ציווה,
120 שנה הוא בנה את התיבה,
אך לא ניסה מספיק להחזיר בתשובה,
צדיק לעצמו "צדיק בפרווה"².

1 רש"י 1, י"ג על פי חז"ל.

2 על פי הר"מ מקוצק.

(כשקר וקפוא כל כך בחוץ
 להדליק תנור זה מה שנחוץ!)
 צריך להרגיש **אחריות**, **לדאוג לכולם**,
 ולא רק על 'הישרדות' (!...!) בעולם.
 את עצמו ומשפחתו אומנם הוא הציל,
 אך למען הכלל לא היה די פעיל.
 נשים לב, המבול על שמו נקרא,
 "מעבור **מי נח**" נכתב בהפטרה³.
 הזוהר⁴ את נח ממש מאשים,
 שלא דאג מספיק לאנשים.
 בניגוד למשה ואברהם שהשתדלו,
 ועל דורם פעלו וגם התפללו,
 על דורו השפעתו היתה חסרה,
 ואנו יודעים מה בסוף קרה!
 נח בעיני ה' חן מצא,
 אך בסך הכל, זו היתה **החמצה!**
 המעשה שלי צריך להיות **מועיל וחיובי**
גם לאנשים שנמצאים מסביבי
חייב אדם למצוא חן בעיני הבריות
 ולא רק טוב בעיני ה' להיות!
 וכך מודגש⁵ בשם הגר"א
"שזה כל האדם לא לעצמו נברא"
"רק לאחרים חובה להועיל",
בכל כוחו באופן פעיל.
 כָּל שְׂרוּחַ הַבְּרִיּוֹת נוֹחָה הַיָּמִינָה,
 רוּחַ הַמְּקוֹם נוֹחָה הַיָּמִינָה.⁶
 אם בעיני הבריות מעשיך לא טובים,
 גם בעיני ה' הם אינם חיובים!

3 ישעיה נד, ט.

4 ויקרא יד, ע"ב, טו, ע"ב.

5 הקדמת הספר 'נפש החיים'.

6 אבות ג, י.

על פי התורה מאוד חשוב,
להיות לחברה ער וקשוב.
ואם בעיני הבריות מעשיך ימצאו חן,
גם הקב"ה יענה אמן!
לספר בראשית ישנו שם נוסף,
כך על ידי חז"ל לנו נחשף.
השם הוא 'ספר הישר'
והנצי"ב מסביר זאת ב'העמק דבר'⁷
האבות נקראו בשם '**ישרים**'
(ולא צדיקים או שמות אחרים)
ייחודם של **אבות האומה**,
התנהגות לכולם בצורה נעימה.
אפילו כלפי עובדי אלילים מכווערים,
הם תמיד התהלכו במישרים.
כלפי כל העולם הם היו שלמים,
היו ישרים ב"הליכות עולמים".

האם "למצוא חן" זו תפילה ובקשה
או שיש כאן גם דרישה?
בברכת המזון אנו מתפללים ומבקשים:
"ונמצא חן ושכל טוב בעיני ה' אלוהים ואדם"
ה' יעזור שהכל יהיה מושלם!
אך בדברי שלמה המלך האדם הכי חכם,
"וּמָצָא חֵן וְשִׁכַּל טוֹב בְּעֵינֵי אֱלֹהִים וְאָדָם"⁸.
מכל אחד ואחד זוהי דרישה,
תבדוק את עצמך בבקשה,
בכל מעשיך תשקיע חשיבה,
מה ההשפעה על הסביבה?
**אם בדרך זו תעבוד ותפעל,
תזכה גם לסיוע ממעל.**

7 ר' נפתלי צבי יהודה ברלין מוולוז'ין - פתיחה לספר בראשית.
8 משלי, ג. ד.

אם לנו זה חשוב, ובעינינו זה הערך,
נזכה גם בתפילת הדרך:
אם נעבוד על כך ונשקיע בעצמנו,
"לחן ולחסד ולרחמים תתנו
בעיני כל רואינו"⁹

פרשת לך לך

כוחה של הליכה

השבוע בשעות הבוקר,
הלכתי בשדות - סתם בשביל הכושר...
(אני משתדל לעשות זאת באופן קבוע -
בלי קשר לפרשת השבוע)
ותוך כדי ההליכה,
נזכרתי שהשבט פרשת לך-לך!
חשבתי בהרהורי לשתף גם אתכם,
ולומר את הדברים בקצרה לפניכם.

המילה הראשונה ששומע אברם,
מפיו של בורא עולם,
היא המילה "לך" - "לך-לך"
כך נאמר לו מיד בפתיחה!
כידוע, אברהם נוסה בעשרה ניסיונות,
וכולן נועדו אותו לבנות,
וגם בראשון וגם באחרון,
חוזר בדיוק אותו הסגנון!
כשיוצא אברהם להר המוריה,
מופיע "לך-לך" בפעם השנייה.
ברור שהסגנון איננו מקרי,
יש כאן דבר חשוב ועיקרי.
הצלחתו של אברהם והגשמת ייעודו,
תפקידו בחיים וביטוי יחודו,
קבלת השפע האלוקי והברכה -
תלויות כולן באותה הליכה!
”לך-לך מארצך וממולדתך...
ואברכה, ואגדלה שמך; והיה ברכה”.

הציווי האלוקי אינו כה ברור,
מהו היעד - מה בדיוק הסיפור?
איפה היא 'הארץ אשר אֶרְאֶךָ',
וכמה זמן תיקח זאת ההליכה?
שאלות כה רבות יש כאן לשאול
סימן השאלה הרי הוא כה גדול!
אך אברהם אינו שואל ולא מתלבט,
לא מקשה ולא מתחבט,
את דבר ה' הוא עושה ולא מתחמק,
גם אם לא ניתן אותו לנמק!

רש"י גדול פרשני ימי הביניים,
אומר דברים ממש מאירי עיניים:
"לך-לך" - להנאתך ולטובתך
זאת המשמעות של אותה הליכה.
ועוד מוסיף רש"י: "שאודיע טבעך העולם"
-זאת תוצאת המסע אל הנעלם!

ללכת תמיד לא לדרוך למקום,
לעשות תמיד רצונו של מקום!
גם אם לא תמיד ברורה המטרה -
כך היא דרכה של תורה.
וגם אם קשה היא ההליכה,
ממנה תצמח הברכה וההצלחה!
להמשיך וללכת להגיע ליותר
וגם כשקשה לא לוותר!
וגם כשאנו קצת מודאגים,
ונראה שלאחור אנו נסוגים,
בואו נסתכל בתורה ונדגים.

בניסיון האחרון - לך-לך לעקדה
התמונה ממש לא הייתה 'ורודה'

"לך-לך אל אחד ההרים"
גם אם הדברים לא כל כך ברורים!
אברהם אבינו, האב הזקן
תלה כה הרבה בזה הבן -
ההבטחות על הארץ ועל זרעו בעתיד
את כל זה הוא הולך להשמיד,
אם ילך אברהם אחרי צו השם
איך ההבטחות יוכלו להתגשם?
אך אברהם המאמין איננו שואל
ה' אמר ללכת - זה רצון האל,
הוא ממשיך באותה ההליכה
ובסוף הוא זוכה גם לקיום הברכה!

יש קשיים בחיים, זו אחת התובנות
ולפעמים צריך להקריב קרבנות
אך כל אותם ניסיונות
נועדו אותנו **להעצים ולבנות**
בכוח האמונה נמשיך ונלך
בכל מצב לא משנה איך!
"והלכת בדרכיו"
זוהי הדרך - דרך הזהב.
כל הזמן להתקדם - להמשיך ולצעוד
להשתדל לא ליפול ולמעוד.

אם נעיין גם בהפטרה
נראה שגם שם חוזרת אותה אמירה
"וְקוֹי יְהוָה יְחַלִּיפוּ כַח יַעֲלוּ אֲבָר כַּנְּשָׂרִים"¹
כך כולנו ביחד שרים
"יָרוּצוּ וְלֹא יִיגְעוּ יִלְכוּ וְלֹא יִיעֲפוּ"
כך מדריך אותנו הנביא ישעיהו!

נקווה אל ה' - לא נתעייף ולא נשבר
נמשיך ללכת ועל כל קושי נתגבר!
הדברים נכונים לגבי כל פרט -
לכל אחד ולכל אחת,
וגם לכלל ישראל זאת ההדרכה
"עם הנצח לא מפחד מדרך ארוכה!"

**ולסיום נפרד בדבר הלכה
תזכורת?: ותן טל ומטר לברכה
בכל תפילה בברכת השנים
נבקש ונתפלל מיושב מרומים
שישלח ברכתו ויוריד לנו גשמים
ובסייעתא דשמיא - בעזרת השם
שכל תפילותינו - הכול יתגשם!**

פרשת וירא

אבות ובנים

"שִׁמְעוּ אֵלַי, רֹדְפֵי צְדָקָה, מִבְּקֹשֵׁי ה'!
הִבִּיטוּ אֶל צוּר חֲצֵבְתָם,
וְאֶל מִקְבַּת בּוֹר נִקְרָתָם!
הִבִּיטוּ אֶל אַבְרָהָם אֲבִיכֶם,
וְאֶל שָׂרָה תְּחוּלְלֶכֶם"¹
הנביא דורש מאיתנו להסתכל,
באבות ואמהות של עם ישראל.

"מעשי אבות סימן לבנים"
כלל המזבן בשני אופנים:
ערכים חשובים שראוי להפנים,
ומה שארע לאבות יקרה גם לבנים.²
(אלו לא שני דברים שונים
לכל מטבע יש שתי פנים:
במעשי האבות יש להתבונן,
כי כל מה שבהם, עובר לכל בן.
יש חשיבות גדולה גם ללמידה
מכל מידה, ומצורת העבודה)

אברהם אבינו הוא האוהב הגדול,
ממנו יש ללמוד איך לפעול.
מאז שה' את העולם ברא,
עד אברהם - היה חושך נורא.
"העולם היה מתנהל באפילה"³
אובדן דרך וחשיכה גדולה!

1 ישעיה נא.

2 רמב"ן בראשית י"ב, ו ובמקומות רבים בפירושו.

3 בראשית רבה ב, ג.

"ויאמר אלוהים יהי אור" - "זה אברהם"
 אור חדש של חסד הוא מאיר לעולם,
 לעבודת הבורא הוא מעיר⁴ את כולם,
 דגם לאוהב ה' באופן מושלם.
 אברהם, הנקרא "אברהם אוהבי"
 דוגמא לאוהב פעיל וחיובי!
 "אברהם אבינו בעצם השגתו
 קרא בנ"א להאמין, מרוב אהבתו"⁵

שרה את הנשים, ואברהם את הגברים,
 "עושים נפשות" ומרבים בגיורים.
 מתוך אהבתו של אברהם לאלוהיו,
 הוא אוהב גם את כל ברואיו.
 "חסד לאברהם"⁶ - החסד מידתו,
 דבר הנובע מתוך אהבתו.
 האהבה לבריות והכנסת האורחים,
 דאגה לכולם ושאר ערכים,
 באופן ישיר אצלו הם יונקים,
 מדבקות בבורא ואהבת אלוקים.
 "גדולה הכנסת אורחים
 מקבלת פני שכניה"
 הכל מתוך עוצמת האהבה והאמונה.

נתבונן ב'חסד לאברהם' בפרשה,
 מתוך תשומת לב ועין רגישה.
 מברית המילה הוא כואב ומותש⁷,
 את המצווה החשובה הוא לא נטש,
 ה' הוציא חמה מנרתיקה - חם בחוץ,
 אך הוא עושה כל מה שנחוץ.

4 ישעיה מ"א, ב.

5 רמב"ם ספר המצוות.

6 מיכה ז, ה.

7 רש"י, י"ח, א ע"פ חז"ל.

בשיא הזריזות הוא יוצא לפעילות,
התורה מדגישה: במהירות ויעילות!
(האורחים נראו כעובדי עבודה זרה⁸
גם להם אברהם מושיט כל עזרה)
הכנסת אורחים ממש מדהימה,
מכל הלב ובכל הנשמה!

נתבונן מעט בהמשך הפרשה:
אברהם בא אל ה' בתפילה ודרישה,
לרחם על סדום ועל עמורה
למרות התנהגותם המאוד חמורה
דרכם של סדום הפוכה ושונה
מדרכו של אברהם - דרך חסד ואמונה
אברהם לא מוותר על נסיון הצלה
וכך לפני ה' הוא עומד בתפילה.

"עצמות החפץ של היות טוב לכל"⁹
לעשות כל מה שאדם יכול
אהבה ממש לא רגילה
חסד ללא שום הגבלה
לא באיכות העשייה והפעולה
ולא בכמות - קטנה או גדולה
בכנסת ישראל זו מהות נשמתה
נחלת אבותיה וירושתה
תכונותיו של אברהם וכל המידות
אצל בניו הם כבר ממש **יסודות**

נחזור לפסוקי הפתיחה בקיצור,
אנחנו כולנו 'חוצבנו מצור'

8 רש"י, י"ח, ד ע"פ חז"ל.

9 על פי אורות ישראל, א, ד.

צור הוא סלע מאוד חזק,
עמיד מאוד, לא בקלות הוא נסדק,
ובכל פירור קטן שנחצב,
יש אותם תכונות של הסלע-אב.
מסירות נפש בעקד"ה¹⁰
נכונות ללכת אל הלא נודע
התכונות שרכשו האבות בעבודה¹¹
אצלנו נמצאים כבר כעובדה.
לפעמים הם פועלות בעוצמה,
לעיתים בצורה קצת רדומה...
צריך את הכוחות שבנו לעורר,
להשתדל להתקדם להגיע ליותר.
להיות רדפי צדק¹², את ה' לבקש,
ואת ה'פירמה' לא לבייש!

10 ר"ת - על קידוש השם.

11 ע"פ 'רוח חיים' על פרקי אבות.

12 ע"פ ישעיה נ"א.

פרשת חיי שרה בניית יסודות על פי המידות

'מעשה אבות סימן לבנים'
ערכים חשובים שראוי להפנים,
כל אחד מהאבות הוא דגם ומודל,
ללכת בדרכם צריך להשתדל!
**אך לצד כל אחד מאבות האומה -
פעלה גם אשה מדהימה!**
אף אב לא פעל לבדו,
לכל אחד עזר כנגדו!
שרה ורבקה לאה ורחל,
יחדיו הן בנו את בית ישראל!

פרשתנו נקראת על שמה של שרה,
ופותחת בסיפור כיצד היא נקברה.
אך חלק חשוב בפרשה,
מספרת כיצד ליצחק בוחרים אישה.
לכל מילה יש ערך בתורה הקדושה,
וכאן לפתע התורה מקדישה,
תאור ארוך ומאוד מפורט,
ואינה מדלגת על שום פרט!
67 פסוקים הסיפור מתמשך,
מה קרה, מדוע ואיך.
כנראה שיש חשיבות וערך,
איך לבחור בן זוג - יש דרך!
אברהם בוחר בעבדו אליעזר,
למצוא לבנו בת-זוג לעזר.
מאמץ גדול ודרך רחוקה'
עשה אליעזר בדרך לרבקה.
שווה להשקיע לעבור כל מרחק,
למצוא אישה ראויה ליצחק.

צריכה זו להיות אישה מתאימה,
ביחד הולכים הם לבנות את האומה!
אליעזר פונה לבורא עולם
שיעזור לו למצוא את הראויה מכולם
מבחן מעניין אליעזר קובע,
לקראת המפגש במעיין הנובע,
האישה שמיד בלי לחכות
תסכים אותו להשקות,
וגם לגמלים מים היא תיתן,
זו ראויה עם יצחק להתחתן!
ואחרי שנקבע הקריטריון,
נראה מי זו שתעמוד בניסיון.
אליעזר את דבריו עוד לא סיים,
והמבחן במציאות החל להתקיים.
אליעזר רק אמר: 'מים בבקשה'
במהירות נענתה רבקה לבקשה!
ובלי לחשוב פעמיים,
גם את הגמלים משקה היא במים,
על ידי מבחן החסד והצדקה
נתברר שהמתאימה ליצחק היא: **רבקה**
(אליעזר ליתר בטחון
שואל אם היא מהבית הנכון...)
את ה'מצב הדתי' אין הוא בודק,
בבירורים נוספים הוא לא מתעסק,
כדי לבנות בית עם יסודות
העיקר הוא מבחן המידות
מי שאצלה **החסד** הוא אופי
במעשיה לא יימצא דופי
זו שיודעת לתת בעוצמה
ראויה לבנות עם יצחק את האומה
מי שבחרה במידת ה**נתינה**

זו ש'תורת חסד על לשונה¹
תדע גם לבנות משפחה נאמנה
מבחן לחיים הם חיי החברה
לכל נער ולכל נערה!
מי שמוכן תמיד לעזרה
לכלל או סתם לחבר או חברה
מי שעוזר לסחוב ג'דיקנים
(לא משנה מלאים או ריקנים)
זה שמוכן תמיד לתת כתף
בלי תירוצים ובלי "אני עייף",
מי שיד מושיט תמיד בשמחה
ידע לעשות זאת גם בבית ובמשפחה!
ומי שמנסה תמיד להתחמק
למה לא לעזור הוא יודע לנמק,
בלי לבדוק ובלי להתעמק
לא כדאי איתו להתעסק...

(חיי הפנימייה הם ממש כור היתוך
לעבוד על מידות להשקיע בחינוך,
לחיים ראויים וגם לשידוך...
24 שעות, כל רגע ביממה
בת לא חושבת רק על עצמה!)
צריך לנהוג בחברות והתחשבות
לעבוד על מידת הנדיבות!
נעבוד על חסד נתחזק באמונה
נפתח ונתקדם במידת הנתינה
אם נלמד מאמותינו במיוחד מרבקה,
כל אחת תצא ממש צדיקה!

פרשת תולדות

אחריות חינוכית

השבח לאל וטוב להודות,
השבוע נקרא את פרשת תולדות.
ליצחק ורבקה אחרי הרבה שנים,
עקרות ממושכת והרבה תחנונים,
נולדו שני בנים במזל טוב,
תאומים לא זהים עשיו ויעקב!
לאחר שהילדים קצת גדלים
ניכרים ביניהם הרבה הבדלים
באותה משפחה שני ילדים
שונים מאוד ממש ניגודים,
איש שדה ומעשה - זהו עשיו
יעקב בבית מדרש - ממש רב!
עשיו חוזר הביתה ממש רעב,
על ערך הבכורה אין הוא חושב.
כך נמכרת הבכורה מעשיו השעיר,
ליעקב הבן הצעיר.
כשיצחק את עשיו רוצה לברך,
העסק מתחיל קצת להסתבך,
יעקב משיג את ברכתו של יצחק,
עשיו גילה זאת ובקול צעק.
אך את הנעשה אין להשיב,
יעקב כבר קיבל את ברכת אביו.
את השנאה הקשה של עשיו,
אנו מרגישים מאז עד עכשיו...

לאחר ההקדמה והסקירה הכללית,
נרצה להגיע אל התכלית.
צריך להעמיק יותר בסיפור,
משהו כאן דורש בירור.

באותו בית ולאותם הורים,
גדלו ביחד שני נערים!
**איך מאותו חינוך ואותה גישה
האחד יוצא צדיק והשני הוא רשע?**
לפי מה העתיד נקבע,
מה משקלו של מה שמוטבע,
האם בגלל שעשיו נברא אדמוני,
חייב להיות לו אופי רצחני?
האם הגנים משפיעים,
שיוצאים לפעמים בנים רשעים?
האם ההבדלים והפערים,
תלויים בחינוך של ההורים?
אולי בגלל חוסר התאמה,
לאופייה השונה של כל נשמה?
ומה משקלה של הבחירה החופשית?
מה מקומה של העבודה האישית?
קיום מצוות ולימוד תורה,
או חס ושלום נפילה לעבירה.
האם הם תלויים באווירה
ומה תפקידה של החברה?
האם הכישלון או ההצלחה,
תלויים ברקע בסביבה במשפחה?

כל הדברים נכונים בהחלט,
בכל גורם יש משהו מן האמת.
בכל דבר ברוך השם
אפשר תמיד למצוא אשם...
זה דבר ממש נפלא
למצוא אחראים לכל נפילה!
אך גם אם תמצא אשמים עד מחר
ככה להתקדם פשוט אי אפשר!
לפעמים נתוני הפתיחה קשים
אך דרך האמת אינה להאשים!

יש לדעת להתמודד ולא לברוח
ומתוך הקשיים לבנות ולצמוח!
צריך להתגבר ולקחת אחריות
על בניית העתיד וגיבוש הזהות!
"אין הדבר תלוי אלא בי"¹

אני אחראי לגורלי ומצבי
אם בדרך זו נדע לבחור
בטוח שגם ה' יעזור!

1 עבודה זרה, דף ל"ז.

פרשת ויצא

לא לישון במקום קדוש

נחזור ממש בקצרה, על סופה של הפרשה שעברה. בגלל שנאתו של אחיו עשיו, נאלץ יעקב לברוח מבית הוריו. הוא יוצא מהבית לדרך רחוקה, בציוויה של אמו רבקה. את יצחק היא לא רוצה לצער, ומספרת לו סיפור אחר - היא מביעה בפניו את רצונה, למצוא אישה ראויה, ליעקב בנה. יצחק מזמין את יעקב לפגישה ומביע בפניו את הדרישה: ללכת לחרן ולמצוא שם אישה' ובכך הסתיימה הפרשה.

ויצא יעקב בדרכו לחרן, אך עד שהגיע, לקח הרבה זמן. לשם ועבר הוא הולך ללמוד תורה, 14 שנה - תקופה לא קצרה! לאחר הזמן הארוך בבית המדרש - ממשיך הוא בדרכו עייף ומותש, צורך לישון כנראה הוא חש, אין הוא יודע שזה מקום המקדש. 'למראשותיו' שם הוא מאבני המקום, ומיד שוקע הוא בחלום. (על חלום הסולם לא נאריך כולם מכירים, ולכן לא צריך) הוא זוכה לנבואה והרבה הבטחות, זה' עוד מוסיף לו כמה ברכות.

רצינו להעמיק קצת ולברר,
במה שיעקב אומר כשהוא מתעורר:
"אכן יש ה' במקום הזה"
כך התגלה לי עכשיו במחזה!
הוא מוסיף ואומר **"ואנוכי לא ידעתי"**
לא הכרתי בכך לפני שנרדמת!
רש"י מסביר למה יעקב התכוון:
"אם הייתי יודע לא הייתי ישן!"
מקום קדוש צריך לנצל,
לספוג את הקדושה ולא להתעצל!

ב"צדיק יסוד עולם" על "אבי האסירים"
ישנם סיפורים חשובים ויקרים
אמר ר' אריה לזין לתלמידיו האהובים:
יש כאן דברים מאוד חשובים!
מכאן כדאי ללמוד עיקרון,
שראוי לצרוב אותו בזיכרון:
"אסור לישון במקום המקדש"
צריך לנצל את בית המדרש!
חבל להיזכר רק בעוד שנים
ולהצטער על כך שהיינו ישנים
לחשוב על הזמן שלא נוצל,
לבכות ולומר "כמה חבל!"

גם **אנו נפעל בתבונה,**
אפשר ליהנות מ'זיו השכינה',
אנו יכולים ללמוד הרבה תורה,
להשתדל וליהנות מהאווירה.
בן ובת תלמיד ותלמידה,
אנחנו חייבים להתקדם בהתמדה.
חייבים לעבוד על המידות,
להעמיק בבנין היסודות.